

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صنایع کشاورزی برای توسعه

مترجمان:

فاطمه عسکری بزایه

رویا محمدزاده

عنوان و نام پدیدآور	صنایع کشاورزی برای توسعه/ [ویراستار کارلوس داسیلوا ... و دیگران] مترجمان فاطمه عسکری بزیه، رویا محمدزاده
مشخصات نشر	تهران: موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مدیریت خدمات پژوهشی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۴۵۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	978-600-7880-61-6
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: Agro-industries for development, c2009.
موضوع	رشد اقتصادی -- کشورهای در حال رشد
موضوع	Economic development - - Developing countries
موضوع	رقابت -- کشورهای در حال رشد
موضوع	Competition - - Developing countries
موضوع	صنایع کشاورزی -- کشورهای در حال رشد
موضوع	Agricultural industries - - Developing Countries
موضوع	Agriculture - - Economic aspects - - Developing Countries
شناسه افزوده	داسیلوا کارلوس ا، ویراستار
شناسه افزوده	Da Silva, Carlos A.
شناسه افزوده	محمدزاده رویا، ۱۳۹۵ - مترجم
شناسه افزوده	عسکری رویا، فاطمه، ۱۳۹۵ - مترجم
شناسه افزوده	موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۵ ۸/۵ ۴۹۰
رده‌بندی دیویی	۳۳۸/۱۰۹۱۷۲۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۳۷۹۰۰

عنوان: صنایع کشاورزی برای توسعه

مترجمان: فاطمه عسکری بزیه، رویا محمدزاده

ناظر: سیدحسن کاظمی

مسئول انتشار: فرهاد بلادر

کارشناس انتشار: فرزانه علایی

صفحه‌آرایی: ابراهیم حبیبی سیاهپوش

طراح روی جلد: مینا توکلی

چاپ اول: ۱۳۹۵

شمارگان: محدود

قیمت: ۴۸۰۰۰۰ ریال

شابک: 978-600-7880-61-6

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات اسرار علم

ناشر: موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مدیریت خدمات پژوهشی

نشانی: خیابان کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان جنوبی) - خیابان رودسر شرقی - پلاک ۵

http://www.agri-peri.ir

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰

ISBN: 978-600-7880-61-6

بسمه تعالی

پیشگفتار

توسعه صنایع کشاورزی، برای ایجاد اشتغال و فرصت‌های درآمدی نقش بسیار مهمی را ایفا نموده و علاوه بر آن به افزایش کیفیت و تقاضا برای محصولات کشاورزی کمک می‌کنند. صنایع کشاورزی، ظرفیت ایجاد اشتغال را برای جمعیت روستایی و در فعالیتهای خارج از مزرعه مانند مدیریت، بسته‌بندی، فراوری، حمل و نقل و بازاریابی محصولات کشاورزی و غذای دارایی‌ها دارند. شواهد و آثار مشخصی در این زمینه وجود دارد که صنایع کشاورزی تأثیر بهمانی قابل توجهی بر توسعه اقتصادی و کاهش فقر در جوامع شهری و روستایی دارند. با این حال، رفیت فعلی صنایع کشاورزی به عنوان موتور توسعه اقتصادی هنوز در بسیاری از کشورهای در حال توسعه معاف نشده است.

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO)^۱، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO)^۲، و صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD)^۳ به منظور بررسی این موضوعات، نخستین انجمن جهانی صنایع کشاورزی (GAIF)^۴ را در دهلی نو از ۸ تا ۱۱ آوریل ۲۰۰۸ سازماندهی نمودند. این گردهمایی موجب ایجاد یک دیدگاه مشترک در مورد عوامل حیاتی توسعه آینده صنایع کشاورزی، عناصر و عوامل کلیدی اثر بر رقابت‌پذیری آنها، و حوزه‌های بالقوه تحت تأثیر آنها، شد. این گردهمایی سه هدف عمده داشت: یادگیری از تجارب، تلاش‌ها و موفقیت‌های قبلی برای ایجاد صنایع کشاورزی رقابتی در کشورهای در حال توسعه؛ اطمینان از همکاری قوی‌تر و فعالیت‌های مشترک در میان سازمان‌های چندجانبه‌ای که بر روی صنعتی شدن کشاورزی کار می‌کنند؛ و تبیین نقش‌های متمایز بخش دولتی، سازمان‌های چندجانبه و بخش خصوصی در توسعه صنایع کشاورزی. تعامل با سازمان‌های بین‌المللی و مالی جهت راه‌اندازی اقدامات ابتکاری در سطوح ملی و منطقه‌ای برای تقویت و توسعه صنایع کشاورزی از اهداف دیگر بوده است.

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)
2. the United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
3. International Fund for Agricultural Development (IFAD)
4. Global Agro-Industries Forum (GAIF)

سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (FAO)، سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (UNIDO) و صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD) شرکای متعهد برای توسعه یک دیدگاه مشترک جهت به حداکثر رساندن تأثیر بخش صنایع کشاورزی بر معیشت افراد در کشورهای در حال توسعه هستند. سازمان‌های مذکور با هم کار می‌کنند تا به کشورهای عضو در ایجاد محیط‌های مساعد برای توسعه کسب و کار کشاورزی، صنایع کشاورزی، و زنجیره‌های ارزشی مبتنی بر کشاورزی یاری برسانند. آنها این کار را از طریق تدوین و اجرای استراتژی‌هایی برای بهبود سیاست‌ها و چارچوب‌های قانونی، موسسات و خدمات انجام می‌دهند. آنها همچنین استراتژی‌ها، توسعه صنایع کشاورزی را در چارچوب برنامه‌های سطح ملی در کشورها و طرح‌های سیاستی استراتژیک برای کمک به کشاورزان فقیر و کوچک انجام می‌دهند.

این کتاب حاصل مطالعات انجمن جهانی صنایع کشاورزی و بر گرفته از نتایج پژوهشگران برجسته سازمان‌های بین‌المللی است که با کمک محققان و دست‌اندرکاران توسعه و با هدف مطرح نمودن وضعیت فعلی و مسیر آینده صنایع کشاورزی، جلب توجه بیشتر به نقش با ارزشی که صنایع کشاورزی می‌توانند در توسعه بین‌المللی ایفا نمایند، تهیه شده است. سازمان‌های IFAD, UNIDO, FAO انتظار دارند که اطلاعات ارائه شده در این جا به پیشرفت دانش و غنی‌سازی مباحث در مورد نقش صنایع کشاورزی در ایجاد اشتغال درآمد، و مبارزه با فقر در جهان در حال توسعه کمک کند.

فرصت را مغتنم شمرده از مترجمین کتاب سرکار خانمها؛ فاطمه زهرا و سحر برایه و رویا محمدزاده و نیز از جناب آقای ابراهیم حبیبی سیاهپوش به خاطر صفحه آرایی کتاب و از آقای مهندس بلادر بخاطر پیگیری در چاپ و انتشار آن، سپاسگزاری می‌نماید.

سید حسن کاظمی

رئیس مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،

اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

اردیبهشت ۱۳۹۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: رهیافت‌ها	۱
منابع	۱۶
فصل دوم: جانمایی صنایع کشاورزی و کسب و کار کشاورزی در کشورهای در حال توسعه ...	۱۷
مقدمه	۱۹
ماهیت بخش صنایع کشاورزی	۲۰
تکامل بخش صنایع کشاورزی	۲۲
روندهای اساسی	۲۳
تغییرات در اقتصاد جهانی محصولات غذایی کشاورزی	۲۸
بازسازی صنایع کشاورزی در کشورهای در حال توسعه	۳۰
اثرات فرایندهای صنعتی شدن کشاورزی	۴۶
اثرات روابط قدرت در امتداد زنجیره عرضه	۴۷
چالش‌های پیش روی فرایندهای در حال پیشرفت صنعتی شدن کشاورزی	۵۳
موقعیت یابی جهانی	۵۴
محدودیت‌های زیر ساختی	۵۶
دسترسی به سرمایه فیزیکی و انسانی	۵۸
محیط سیاست و اقتصاد کلان	۵۹
شرایط کسب و کار	۶۰
رژیم‌های تجاری جهانی	۶۲
تفکر استراتژیک	۶۳
نتیجه‌گیری	۶۶
منابع	۶۸
فصل سوم: روندها، الگوها و تأثیرات توسعه‌ای صنایع کشاورزی	۷۳
مقدمه	۷۵
چشم‌انداز: شاخصهای اصلی	۷۷
روش شناسی	۷۷

تولید صنایع کشاورزی و تأثیرات توسعه ای	۷۸
تولید: واقعیت های اساسی در فراوری محصولات کشاورزی	۸۴
بهره وری نیروی کار	۸۷
اشتغال، غیررسمی بودن و ترکیب جنسیتی	۹۱
نقش اقتصاد غیر کشاورزی روستایی	۹۳
الگوهای مصرف مواد غذایی فراوری شده و نوشیدنی ها	۹۵
تجارت بین المللی: محصولات کشاورزی، مواد غذایی فراوری شده و سایر اقلام غذایی کشاورزی با ارزش بالا	۱۰۲
حقایق تکمیلی	۱۱۱
سرمایه گذاری مستقیم خارجی	۱۱۱
مشارکت شرکتهای کوچک و متوسط مقیاس (SME) و روندهای تمرکز صنعتی	۱۱۲
محصولات ارگانیک، تجارت عادلانه و برندهای خاص	۱۱۵
هزینه های تجاری و کشت جانشینی	۱۱۸
دسترسی به اعتبارات و توسعه بخش صنعت	۱۲۰
محرك های مهم رقابت پذیری	۱۲۲
سرمایه گذاری مستقیم خارجی و نقش تقاضا	۱۲۳
تجارت جنوب - جنوب	۱۲۴
بخش غیر سنتی و تفسیرها	۱۲۵
زنجیره ارزش جهانی و هزینه های اکتشاف	۱۲۵
خرده فروشی، سرمایه گذاری مستقیم خارجی و طراحی مجدد بازار	۱۲۹
صادرات سنتی، محصولات و تنزیل رتبه	۱۳۳
گسترش بازارهای شهری	۱۳۶
پیوندهای مزرعه-کسب و کار کشاورزی	۱۳۸
نتیجه گیری و چشم انداز آینده	۱۴۰
منابع	۱۴۵

فصل چهارم: تکنولوژی‌هایی که به آینده شکل می‌دهند.....	۱۴۹
مقدمه.....	۱۵۱
محرك‌های تغییر تکنولوژیکی.....	۱۵۴
اجتماعی.....	۱۵۴
اقتصادی.....	۱۵۷
سیاسی.....	۱۵۸
زیست‌محلی.....	۱۶۰
فنی و علمی.....	۱۶۱
تکنولوژیهای رای‌آیند.....	۱۶۳
تکنولوژیهای فراوری مواد غذایی.....	۱۶۴
بیوتکنولوژی.....	۱۶۶
بیوانفورماتیک.....	۱۶۷
نانوتکنولوژی.....	۱۶۹
ضایعات مواد غذایی و بسته‌بندی.....	۱۷۱
فناوری اطلاعات.....	۱۷۵
پتانسیل تکنولوژیها برای انتقال سود در سناریوهای توسعه‌ای مختلف.....	۱۷۶
بهداشت و رفاه.....	۱۷۶
سلامت غذایی.....	۱۷۸
بایداري.....	۱۸۱
رقابت پذیری.....	۱۸۳
تکنولوژیهای ارتقا دهنده توسعه صنایع کشاورزی.....	۱۸۵
شرایط برای اتخاذ موفقیت آمیز تکنولوژیهای غذایی.....	۱۸۷
نتیجه گیری.....	۱۹۰
پیوست ۱: تکنولوژیهای فراوری و حفاظتی مواد غذایی که به آینده شکل می‌دهند.....	۱۹۷
تکنولوژیهای غیرحرارتی برای پاستوریزه کردن و استریلیزه کردن مواد غذایی.....	۱۹۸
منابع.....	۲۱۰

فصل پنجم: توانمندسازی محیط‌ها برای صنایع کشاورزی رقابتی.....	۲۱۳
مقدمه.....	۲۱۵
ارزیابی فضای کسب و کار.....	۲۱۷
شاخص سهولت انجام کسب و کار.....	۲۲۰
شاخص رقابت پذیری جهانی.....	۲۲۳
شاخص رقابت پذیری رشد.....	۲۲۵
شاخص رقابت پذیری فعلی.....	۲۲۶
شاخص رقابت پذیری کسب و کار.....	۲۲۶
قطب نمای سرمایه گذاری.....	۲۲۹
شاخص عملکرد داخلی سرمایه‌گذاران مستقیم خارجی.....	۲۳۰
بسته سیاسی سرمایه‌گذاری.....	۲۳۲
بررسی های فضای سرمایه‌گذاری.....	۲۳۳
محدودیت‌های چارچوب های متداول به عنوان اساس برای اثبات پذیری در صنایع کشاورزی.....	۲۳۵
ماهیت محیط های توانمند برای صنایع کشاورزی.....	۲۳۶
توانمندسازهای ضروری.....	۲۳۸
تصدی زمین و حقوق مالکیت.....	۲۳۸
زیرساخت.....	۲۴۰
سیاست‌های تجاری.....	۲۴۱
سیاست‌ها، تعرفه ها و سهمیه بندی برای محصولات وارداتی.....	۲۴۳
توانمندسازهای مهم.....	۲۴۵
هنجارها، استانداردها، مقررات و خدمات مرتبط با تولید.....	۲۴۵
تحقیق و توسعه.....	۲۴۷
خدمات مالی برای بخش صنایع کشاورزی.....	۲۵۰
توانمندسازهای مفید.....	۲۵۲
سهولت انجام کسب و کار.....	۲۵۲
خدمات توسعه کسب و کار.....	۲۵۴
پیوندهای کسب و کار.....	۲۵۶

اصلاح محیط های توانمند.....	۲۵۷
سناریوی ۱: مخاطرات بالا و ظرفیت دولتی بالا.....	۲۶۰
سناریوی ۲: مخاطرات بالا و ظرفیت پایین.....	۲۶۳
سناریوی ۳: مخاطرات پایین و ظرفیت پایین.....	۲۶۶
نتایج.....	۲۶۹
پیوست ۱: شاخصهای سهولت انجام کسب و کار.....	۲۷۱
پیوست ۲: انجام کسب و کار در مصر در سالهای ۲۰۰۶/۲۰۰۷.....	۲۷۳
روش و سیات.....	۲۷۴
پیوست ۳: شاخص رقابت پذیری جهانی (GCI).....	۲۷۵
پیوست ۴: مؤلفه شاخص رقابت پذیری کسب و کار (BCI).....	۲۷۶
پیوست ۵: مؤلفه های قطب های سرمایه گذاری (IC).....	۲۷۸
پیوست ۶: مؤلفه های بسته سازی سرمایه گذاری.....	۲۸۰
پیوست ۷: مؤلفه های پرسشنامه اصلی در زمینه بررسی های فضای سرمایه گذاری.....	۲۸۴
منابع.....	۲۸۵
فصل ششم: مدل های کسب و کار که همه مشاوران فرد را در بر می گیرد.....	۲۸۷
مقدمه.....	۲۸۹
مدلهای کسب و کار و توسعه بازار فراگیر.....	۲۹۲
یک مدل کسب و کار چگونه مدلی است؟.....	۲۹۲
انتخاب مدلهای کسب و کار.....	۲۹۵
در تنظیم مدلهای کسب و کار، چه مورد کسب و کار به نفع خرده مالکان است؟.....	۲۹۶
تأمین عرضه.....	۲۹۸
فرصتهای جدید کسب و کار.....	۲۹۹
حسن نیت اجتماعی.....	۳۰۰
مسئولیت اجتماعی شرکتها (CSR).....	۳۰۱
مدلهای مختلف که برای پیوند مشاوران کوچک مقیاس با کسب و کار کشاورزی و بازارهای در حال تغییر پدیدار شده اند، کدام هستند؟.....	۳۰۲
توسعه مدل.....	۳۰۴

مدلهای تولیدکننده - محرک	۳۰۶
مدلهای خریدار - محرک	۳۰۸
مدلهای واسطه گری	۳۱۲
مدلهای تجاری جایگزین	۳۱۸
این مدل ها چگونه بر کشاورزان خرده پا اثر می گذارند؟	۳۲۱
چه کاری می توان برای کمک به آماده سازی خرده مالکان در امر مشارکت انجام داد؟	۳۲۸
شرکای کسب و کار برای کار موفقیت آمیز با کشاورزان خرده پا چه چیزی را باید در نظر بگیرند و انجام دهند؟	۳۳۰
تقویت جریان تهیه کالا	۳۳۰
استانداردهای بهتر	۳۳۳
طرحهای ابتکاری پان صنعت (انجمن صنایع)	۳۳۴
اولویتهای بخش عمومی کدامند؟	۳۳۴
محیط توانمندساز	۳۳۵
تسهیل مشارکت و یادگیری زنجیره-گستر (در سراسر زنجیره عرضه)	۳۳۷
تشویق تهیه کالا از کشاورزان کوچک مقیاس و خانوادگی	۳۳۹
جمع بندی نظرات	۳۳۹
منابع	۳۴۲
فصل هفتم: مسوولیت اجتماعی برای توسعه صنایع کشاورزی	۳۴۷
مقدمه	۳۴۹
رویکرد	۳۵۲
ضوابط و استانداردها: استفاده از CSR به عنوان مدیریت مخاطرات	۳۵۳
وضعیت فعلی	۳۵۶
تجزیه و تحلیل دقیق ۱۴ طرح	۳۵۷
چالش های پیشروی	۳۶۰
فقدان ارزیابی تأثیرات	۳۶۰
فقدان بازشناسی متقابل	۳۶۱
استفاده از یک الگوی واحد برای همه	۳۶۲

۳۶۳	هزینه های اجرا برای تولیدکنندگان کوچک مقیاس
۳۶۶	نوآوری های زنجیره ارزش
۳۶۶	منطق، روش ها و چالش ها
۳۷۵	نقش دولت و جامعه مدنی
۳۷۶	ضوابط و استانداردها
۳۷۶	نوآوری های زنجیره ارزش
۳۷۷	هموار کردن بازار اقتصادی
۳۷۸	نتیجه گیری و پیشنهادها
۳۸۰	پیوست ۱: تجزیه و تحلیل بایسه ای ضوابط و استانداردها
۳۸۲	پیوست ۲: موارد انتخاب شده
۳۹۲	منابع
۳۹۳	فصل هشتم: صنایع کشاورزی ایرانی توسعه
۳۹۵	مقدمه
۳۹۷	چگونه کشاورزی موجب توسعه می شود؟
۴۰۷	کشاورزی برای توسعه و ماهیت مخارج عمومی و حمایت هدایت کنندگان
۴۰۹	کشاورزی برای توسعه: فرصت های جدید
۴۱۸	کشاورزی برای توسعه: چالش های پیشروی
۴۱۹	موضوعات سیاسی در استفاده از کشاورزی و صنایع کشاورزی با سوازم مرکزی برای توسعه
۴۲۳	برای وقوع این اتفاق چه باید کرد؟ شرایط موفقیت
۴۲۶	منابع
۴۲۷	اختصارها